

**ТАШКИЛОТИ ТЕРРОРИСТИИ «ИХВОН-УЛ-МУСЛИМИН» -
ОМИЛИ АСОСИИ БЕСУБОТИИ ВАЪЪИ СУРИЯ**

ЗИЁЕВ СУБҲИДДИН НАСРИЕВИЧ

номзадми илмҳои филологӣ, мудири шӯъбаи Шарқи Миёна ва Наздики
ИОМДОА АМИТ. Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони
Рӯдакӣ, 33. Тел.: +992 92-704-09-08; E-mail: rakesh-23@mail.ru

Дар ин мақола нақши ташкилоти террористии “Ихвон-ул-муслимин” дар бесуботи сиёсӣ, танишҳо, низоъҳо ва аз байн бурдани арзишҳои миллии кишвари арабии Сурия мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст. Аз замони оғози бӯҳрони Сурия дар соли 2011 то кунун гурӯҳҳои мухолифи мухталифе дар ин кишвар дар баробари ҳукумати марказии Сурия мубориза мебаранд. Яке аз ин гурӯҳҳо, ки аз солҳои қабл ҳам бо ҳукумати Сурия ихтилофҳо дошт ин ташкилоти террористии «Ихвон-ул-муслимин» аст.

Ин ташкилоти террористӣ дар давоми як даҳсола тавонист ин кишвари арабиро ноором созад ва бо таъсири омилҳои беруна, яъне кишварҳои абарқудрат ёдгориҳои таърихӣ, фарҳанг, тамаддун ва озодиро дар ин кишвар аз байн барад. Сабаби асосии низоъҳои кишвари Сурия ин ба даст овардани манобеи нафту гази ин кишвар аз ҷониби бархе аз кишварҳои аврупоӣ доништа мешавад.

Калидвожаҳо: Шарқи Наздик, Сурия, Ихвон-ул-муслимин, низоъ, бесуботи сиёсӣ, таъсир, гурӯҳҳои террористӣ, нооромӣ, ҳизби Баъс, кишварҳои арабӣ.

Сурия бо номи расмии Ҷумҳурии арабии Сурия кишваре дар ҷанубу ғарбии Осиё ва дар канори соҳили дарёи Мадитрона ҷойгир шудааст. Ҳизби ҳокими ин кишвар ҳизби сотсиалистии Баъс мебошад. Ин кишвар аз самти шимол бо Туркия, аз шарқ бо Ироқ, аз ғарб бо Лубнон ва аз ҷануби ғарбӣ бо Исроил ва аз ғарб бо дарёи Мадитрона ва аз ҷануб бо Урдун ҳамсоя аст. Сурия дар гузашта Шом ном дошт. Номи

кунунии Сурияро фаронсавиён пас аз фурӯпошии усмонӣ ва истисмор намудани ин кишвар аз рӯи таърихи куҳани ин бахш аз ҷаҳон ва ошуриёни бостонӣ бар ин сарзамин ниҳоданд. Ин минтақа, собиқае бас дароз дар тӯли таърих дорад то ҷое, ки муаррихон онро дар ҳудуди панҷ ҳазор сол медонанд. Дар тули таърих, ақвоми мухталиф аз қабили сомӣ, омурӣ, оромӣ, мисрӣ, ошурӣ, бобулӣ, юнонӣ, римӣ ва эронӣ бар ин минтақа ҳукумат кардаанд. Мавқеияти Сурия дар ғарби Осиё ва соҳили шарқии Мадитрона дар тӯли таърих ҷойгоҳи стратегӣ ба ин кишвар бахшидааст. Ҷанги дохилии ин кишвар аз соли 2011 оғоз шуда ва мучиби вайронӣҳо ва ноамниҳои густурда таъсири худро болои мардуми ин кишвар расонидааст.

Вазъияти як даҳсолаи охири кишвари Сурияро метавон аз бадтарин авзои кишварҳои Шарқи Миёна ва Наздик донист. Чун дар ин кишвар таъсири абаркудратҳо зиёд ба ҷашм меҳӯрад ва онҳо аз манобеи нафтии ин кишвар истифода намуда, ба ҳамин васила ҷангҳои хонумонсӯзро дар дохили Сурия ҷорӣ намуданд, ки қариб буд фарҳангу тамаддуни чандҳазорсолаи ин марзи тамаддунофарро аз байн бибарад.

Аз “Баҳори арабӣ”-и соли 2011 то ин сӯ шуруъ карда фаъолияти ҳизбу ҳаракатҳои тундрав ва ифротӣ дар ин кишвар зиёд ба назар мерасад ва яке аз сабабҳои асосии танишҳо ин бозиҳои сиёсии ҳизбу ҳаракатҳои гуногуну тундрав ва ифротӣ аз сӯи абаркудратҳо доништа мешавад.

ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» як созмони мазҳабӣ ва сиёсӣ, ки соли 1928 дар Миср таъсис ёфта, баъд аз ифротӣ эълон шуданаш фаъолияти он дар бисёре аз кишварҳои арабӣ ва мусулмониву ғайримусулмонӣ мамнӯъ гардидааст.

Аз замони оғози бӯҳрони Сурия дар соли 2011 то кунун гурӯҳҳои муҳолифи мухталифе дар ин кишвар дар баробари ҳукумати марказии Сурия мубориза мебаранд. Яке аз ин гурӯҳҳо, ки аз солҳои қабл ҳам бо ҳукумати Сурия ихтилофҳо дошт ин ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» аст.

Вучуди ихтилофҳои пешина миёни чунбиши ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» бо давлати Асад, ки аксар ҳам барои ба тасарруфи худ даровардани қудрат ва ҳукумат буда, низоъ ва ғавғои се буҳрони асосӣ дар ин кишварро боис шудааст. Ин буҳронҳо аз буҳрони ҳувият, машруъият ва мушорикат иборат аст [13], ки сабаби амиқтар шудани ихтилофҳо ва даргириҳо миёни ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» ва давлати марказии Сурия шуданд ва дар ин миён бо тавачҷуҳ ба қудрати бартари ҳукумати Асад, борҳо ин чунбиш аз сӯи давлати Сурия сарқӯб ва теъдоди зиёде аз аъзои он кушта шуданд, зиндонӣ шуданд ё аз кишвар хорич карда шуданд, барои ҳамин ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия ва тарафдоронаш, ки ҳамвора аз сӯи созмони ҷаҳонии «Ихвон-ул-муслимин» ва кишварҳои арабии минтақа низ ҳимоят ва таҳрик мешуданд, кина ва нафрати амиқ аз давлати Асад дар дил дошта, ҳамвора кӯшиш мекард, ки қудрати Асадро дар Сурия сарнагун кунанд. Дар натиҷа бо оғози буҳрони Сурия дар соли 2011, ин чунбиш низ фурсатро муносиб ёфта, зимни бозёбии мучаддади худ, бо баҳонаи гуфторҳои мазҳабӣ ба таҳрики аҳли суннат иқдом карда, дар хилоли ҳамкорӣ бо гурӯҳҳои тақфирӣ, ба муборизаи ҳамачониба бо ҳукумати Башшор Асад даст зада ва дар ин росто тавонист нақши муҳим дар оғоз ва густариши буҳрон бибозад.

Ҳамзамон бо ғалаба ёфтани фаронсавиён дар даҳаҳои 1920 ва 1930 бар кишвари Сурия, Ҳасан ал-Банно дар соли 1935 ихвониҳоро бо баҳонаи “мубориза бо қудрати истеъмори Фаронса” ва сарусомон додан ба авзои Сурия ба ин кишвар ворид кард. Ин созмон аз ҳамон ибтидо ба ташкили ҳукумат бар мабной ислом ва талоши ҷиходӣ барои расидан ба ин мақсад меандешид ва дар ин росто рақобати густурда бо соири гурӯҳҳои сиёсии ғайбӣ дар Сурия аз ҷумла ҳизби Баъс дошт [6].

ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия тавонист хеле зуд дар ин кишвар, тарафдорони бисёр ба даст оварад ба тавре, ки тарафдорони ин чунбиш дар Сурия дар даврони мухталиф, ҳудуди 20 дарсад мардуми ин кишвар тахмин зада мешаванд [9].

ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» дар солҳои 1940 ва 1950 тавонист нақши бисёр фаъол дар сиёсати дохилии ин кишвари Сурия бозад ва бо духизби Коммунист ва Баъс бар соҳиб шудани қудрат ва аксари масоили сиёсӣ - иҷтимоӣ ба хусус дар ихтиёр гирифтани курсҳои парлумон рақобат кунад. ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» дар пайи шикасти арабҳо аз Исроил дар соли 1948 ва бо тавачҷуҳ ба таблиғҳои густурда ва зиддиистеъмори, ки анҷом меод, ногаҳон аз ҷойгоҳе боло дар Сурия ба вижа дар миёни табақоти омма баҳраманд шуд[8] ва тарафдорони бисёр пайдо кард ва ба воситаи ҳамин тарафдорон ва нуфузе, ки дар ҷомеаи Сурия ба даст оварда буд, тавонист бар масоили мухталифи сиёсӣ ва иҷтимоӣ таъсиргузор бошад ва худро ба унвони яке аз бозигарони аслии исломгаро дар арсаи дохилии ин кишвар матраҳ кунад[7]. Ҳамчунин ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия, пас аз соқит кардани ҳукумати вақтии Сурия ба таври ногаҳонӣ аз тариқи нерӯҳои низомии соли 1963 ҳизби Баъс дар ин кишвар, нақше муҳим дар густариш додани ҷунбиши муқовимат дар баробари режими ҳоким ифто кард то ҷое, ки ҳатто бархе гурӯҳҳои ғайриисломии муҳолифи давлат низ бо ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» ҳамкорӣ доштанд, ки аз ҷумла ин гурӯҳҳо метавон ба коммунистҳо, гурӯҳҳои чапгаро ва ифротии “Бригадаи сурх”, “Анҷумани тучҷор” ва ғайра ишора кард, ки авзои кишвари Сурияро муташанниҷ гардонида буд. Ба далели ҳамин мавзӯҳо ва нуфузи болои ҷунбиш дар миёни мардум, давлати марказии ин кишвар аз вучуди ин ҷараён, хатар эҳсос карда, ба сарқубии ҷунбиш ва зиндонӣ кардани теъдоде аз раҳбарони он дар давраҳои мухталиф иқдом мекунад [4, 239-240]. Бо вучуди ҳама сарқубиҳо ва маҳдудиятҳои, ки давлати марказии Сурия барои боз доштани ҳаракати ифротии «Ихвон-ул-муслимин» эҷод мекард, боз ҳам ин ҷунбиш ба фаъолиятҳои густурдаи худ дар кишвари Сурия идома дод, то ҷое расид, ки бо ақоиди ифротии худ қисме аз мардуми сурияро бар зидди давлати вақт бар по хезонида буд [12, 192-194].

Тайи зиёда аз даҳ сол аст, ки кишвари Сурия, миёни бухрони ноамнии сиёсӣ ва ҷанги абарқударатҳо даргир аст ва аз ибтидои бухрон дар ин кишвар, ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия ба унвони яке аз аслитарин ва бособиқатарин гурӯҳҳои муҳолиф, ба муборизаи ҳамачониба бо давлати марказии ин кишвар даст задааст.

Ҳадафи таҳқиқ ин аст, ки бо баҳрагирӣ аз назарияҳои матраҳшуда дар заминаи ҷунбишҳои исломӣ ба хусус назарияи муҳаққиқи армани муқими Амрико Ричерд Ҳраир Декмеҷян (Richard Hrair Dekmejian) ва татбиқи ин назария бо шароити мавҷуд дар кишвари Сурия ва ҳамҷунин дарназаргирифтани собиқ муборизоти ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия бо давлати марказии ин кишвар дар ҷанд даҳаи гузашта ба ин пурсиш посух дод, ки «Нақши ҷунбиши Ихвон-ул-муслимини Сурия дар бухрони ахири ин кишвар чӣ будааст? Ва оё ин ҷунбиш тавонистааст дар бухрони ахири Сурия ва густариши ҷанги дохилӣ нақшофаринӣ кунад ва аз тавони худ барои фароҳам овардани тарафдоронаш ба хусус сунниҳои фаъол дар ҷараёни салафӣ, ки ихтилофҳои решаӣ бо давлати Асад низ доранд, истифода кунад ё хайр?» ва фарзи мақола низ ин аст, ки ба назар мерасад ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия бо тавачҷуҳ ба нуфузи зиёд, ки дар ин кишвар дошт, тавонист бо истифодаи абзоре аз омили мазҳаб, зимни зерпурсиш бурдани машрӯъияти давлат дар ин кишвар ва муҳолифат бо наҳваи идораи ҷомеа ва фазои бастаи сиёсӣ, нақши муҳим дар таҳрик ва сомондиҳии гурӯҳҳои суннӣ бахусус сунниҳои фаъол дар ҷараёни салафӣи зидди давлати марказии ин кишвар ва доман задан ба бухрон нақш бозад.

Сайид Қутб, ки яке аз раҳбарони маъруфи ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» мебошад исломгароиро ба маъноӣ бозгаштан ба асл ва зоти дин, яъне ҳокимияти Аллоҳ ба ҷойи ҳокимияти тоғут дар тамоми умури сиёсӣ ва иҷтимоӣ медонад. Сайид Қутб (9 октябр 1906 - 29 август 1966) нависанда ва назарияпардозӣ мисрӣ буд [5, 219]. Вай ба далели бознигарӣ дар таъсири бархе аз мафҳуми исломӣ бар таҳаввулотӣ

ичтимоӣ ва сиёсии назирӣ чиход, миёни пажӯҳишгарони исломи сиёсӣ, машхур аст [3]. Бархе аз мухалифони ислом вайро «омӯзгори гуфтумони такфирӣ» дар садаи бистум хондаанд [11]. Андешаи ӯ саҳт дар идеологияи ҷунбишҳо ва гурӯҳҳои исломгароӣ ва чиходӣ асар ниҳод ва мафҳумҳои «ҷоҳилияти ҷаҳон», «ҳокимияти Аллоҳ» ва «ҷаҳонӣ будани ислом» ба «такфир», «инқилоб» ва «хушунат» пайванди ногустистанӣ хӯрд [3]. Мактаби фикрии ӯ ба унвони «қутбигарӣ» шинохта мешавад. Аз диди ӯ ҳокимияти исломӣ бар асоси “Ло илоҳа иллаллоҳ” аст ва ҳеҷ ҳукумати ғайр аз Аллоҳ вуҷуд надорад ва маъноӣ убудийят, раҳиӣ башар аз тоғут аст [10], ки ин ақида зидди дунявийят ва озодӣ буда, барои ҷомеаи умум пазируфта нахоҳад шуд. Исомиддин Шарифзода, як таҳлилгари тоҷик дар мақолае бо номи “Ҳизби наҳзати исломи Тоҷикистон (ҲНИТ) як шоҳаи Ихвон-ул-муслимин” ҳадафи асосии ин ҳаракатро ҷунин баён намудааст: “Ҳадафи ниҳиӣ Ихвон-ул-муслимин ташкили хилофати исломӣ мебошад, ки ба қавли пешвоёнашон Ҳасан-ал-Банно ва Саид Қутб, бояд аз Испания то Филиппину Индонезия густариш ёбад” [18], ки ин ҳадафи гуруҳи террорисӣ ба Тоҷикистон низ хатарбор аст.

Яке аз кишварҳои исломие дар минтақа, ки ду таркиби ҷамъиятӣ шиа ва сунниро дорад, кишвар Сурия аст. Ин кишвар дар тӯли таърих, шоҳиди сукунат ва ҳукумати гурӯҳҳои мухталиф буда, вале бо тасарруфи Шом дар соли 634 мелодӣ ба василаи сипоҳи ислом, фарҳанги исломӣ бар ин минтақа қудрат ёфт. Аз он таърих то кунун, мусулмонони суннимазҳаб, ҳамвора ҳукумат ва қудратро дар ин сарзамин дар ихтиёр доштаанд ва метавон гуфт, ки ба таври суннатӣ ва таърихӣ, мусулмонони аҳли суннат дар Сурия аз ҷойгоҳи сиёсӣ ва иқтисоди болоӣ баҳраманд буда, ба таври тақрибӣ тамоми хонаводаҳои заминдор ва аксар сарватмандон дар ин манотиқ то Ҷанги Дувуми Ҷаҳонӣ, аз мусулмонони аҳли суннат будаанд [15].

Ихвониҳои сурӣ, ки худро ба ҷараёни суннимазҳаб ба шумор

мерафтанд, аз ҳамон ибтидо мавқеъгириҳои шадидро зидди ҳузури Фаронса дар Сурия ва ҳамчунин алавиёни ин кишвар, ки ақаллияти 15 дарсад дар баробари аксарияти 74 дарсади аҳли суннат маҳсуб мешуданд, гирифтанд. Ихвониҳо, ки бо таваҷҷуҳ ба мавозеъ ва дидгоҳҳои ҷунбиши сиёсӣ маҳсуб мешуданд, аз ҳамон ибтидо ҳудро ба навъе, ҳомиёни ҳуқуқи аҳли суннат дар Сурия муаррифӣ мекарданд ва бо ин баҳонаҳо ангезаи аслии ҳудро бар пояи навъе ҳукумати исломи воқеӣ ва мубориза бо қудратҳои Фаронса эълон карданд [1].

Воқеаҳои боло дар шароите дар кишвари Сурия дар ҳоли руҳдодан буд, ки рӯз ба рӯз бар мизони нуфуз ва қудрати ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» низ афзуда мешуд ва рафта-рафта ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» ба ҷунбиши асосӣ дар Сурия табдил шуд ва ба унвони яке аз муддаиёни дар ихтёр гирифтани ҳукумат дар ин кишвар матраҳ буд ва дар ин росто низ ба шиддат бо ҳизби Баъс, ки шумори зиёде аз аъзои он алави буданд, рақобат дошт, аммо дар ниҳоят, дар ин рақобат, баъсиҳо ба далели ҳимояте, ки аз сӯи режими истеъмори Франса мешуданд, муваффақтар буданд то ин ки ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» тавонист, тайи инқилоб дар соли 1963 қудратро дар ихтёр бигирад [2].

Пас аз қудратгирии ҳизби Баъс, онҳо ба маҳдуд кардани бисёри ҳизбҳо ва гурӯҳҳои террористӣ ва экстремистии рақибӣ худ дар Сурия даст заданд, ки дар ин росто ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» шомили бештарин маҳдудиятҳо шуд ва ҳатто ҳизби Баъс, теъдод аз раҳбарони он, монанди Асом Ризо ал-Атторро дар соли 1964 аз кишвари Сурия ронд. Дар идома Ҳофиз Асад, ки аз аъзои алавии ҳизби Баъс маҳсуб мешуд, тавонист дар соли 1970 ва аз тариқи қудрати дарунҳизбӣ, қудратро дар Сурия ба даст бигирад барои ин бо оғози даҳаи 1970 қудрати сиёсӣ дар ин кишвар дар дасти алавиҳои ҳизби Баъс қарор гирифт, ки ин мавзӯ боиси афзоиши ҳашми ихвониҳо ва муҳолифати беш аз пеши онҳо бо ҳукумати марказии ин кишвар шуд, анҷомид [17].

Муқобилияти ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия ба вижа ҷиноҳи

тундрави ин чараён, ки дар бахшҳои шимоли Сурия, мустақар буданд бо ҳукумати хонадони алавии Асад аз ҳамон рӯзҳои нахустӣ ба қудрат расидани Ҳофиз Асад оғоз шуд ба тавре, ки барои намуна метавон ба тазоҳуроти зидди ҳампурсии қонуни асосӣ дар соли 1971 ва дар идома низ мочароҳои назари қатли оми 38 донишҷӯи алавии Донишкадаи афсарӣ дар шаҳри Ҳалаб дар соли 1979 ва ҳамчунин шӯриш ва мочарои шаҳри Ҳамо дар соли 1982 ишора кард ва ҳамон тавре, ки гуфта шуд, ҳама ин иттифоқҳо аз сӯи ҷунбиши ифротии «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия, ки созмони ҷаҳонии «Ихвон-ул-муслимин» низ пайваста онҳоро бо фатвоҳои гуногуни зидди хонадони Асад таҳрик мекарданд, барномарезӣ ва анҷом шуд [16].

ТЭ «Ихвон-ул-муслимин»-и Сурия ба унвони гурӯҳи бузурги ин кишвар, ки тарафдоронаш дар Сурия ҳудуди 20 дарсади мардуми ин кишвар тахмин зада мешванд дар даҳаҳои 1970 ва 1980 тавониста буд сохтҳои иҷтимоии бонизомро зидди ҳукумати Ҳофиз Асад дар Сурия эҷод кунанд ва вуқӯи ҳаводисе аз қабилҳои ишғоли Афғонистон тавассути Шӯравӣ, ҷанги Халиҷи Форс, куштори мусулмонони Бӯснӣ ва Ҳерзегавин (Bosna - Hersegavina) низ дар қудратгирифтани ин чараён дар Сурия бисёр таъсир дошт, барои ҳамин ҳам ин афзоиши қудрат ба афзоиши даргириҳо миёни ҷунбиши ифротии «Ихвон-ул-муслимин» ва давлати алавии Асад кашида шуд, ки авҷи ин даргириҳо мочарои шӯриши шаҳри «Ҳамо» дар соли 1982 буд, ки албатта дар ин замон ба далели қудрати зиёд ҳукумати Асад, шӯриш бо суръат ва шиддат сарқӯб шуд ва ҷунбиши ифротии «Ихвон-ул-муслимин» ва тарафдоронаш, маҷбӯр шуданд ақибнишинӣ кунанд. Теъдоди зиёде аз ихвониҳо ва раҳбаронашон дар ин чараён кушта, зиндонӣ ё хорич шуданд, аммо тафаккури ҷиҳод дар миёни бисёре аз ҷавонони тарафдорони ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» боқӣ монданд то ин ки бо ҳамлаи Америка ба Ироқ дар соли 2003, баъзе уламо ба монанди Шайх ал-Бутӣ, фатвои ҷиҳоди зидди ишғолгаронро содир карданд ва ин мавзӯ ба эҳёи

мучаддади тафаккури чиходии ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» дар миёни чавонони Сурия кашида шуд [7].

Ҳамот ё Ҳамо (ба арабӣ: حماة) яке аз шаҳрҳои кишвари Сурия аст. Ин шаҳр маркази вилояти Ҳамот аст. Номи ин шаҳр дар матнҳои қадимии форсӣ «Ҳамот» навишта шудааст, аммо дар ҳуди ин шаҳр ва ҳамчунин дар нашриёти қадид аз он тахти номи «Ҳамо» ёд мешавад.

Дар соли 1982 дар шаҳри Ҳамо шӯриши бузурге алайҳи ҳукумати хизби Баъси Сурия, ки саркардагонаш ихвониҳо буданд ба роҳ афтод, ки артиши Сурия барои дар ҳам шикастан амалиёти васеъеро ба иҷро гузошт, ки ҳудуди 20 то 40 ҳазор нафар дар он кушта шуданд. Куштори шаҳри Ҳамо дар қанори набарди Сентябри Сиёҳи соли 1970 дар Урдун ба вуқӯ пайваст ба унвони хунбортарин амалиётҳои давлатҳои арабӣ алайҳи миллатҳои худ шинохта мешаванд. Раҳбарии амалиёти шаҳри Ҳаморо Рифъат Асад бародари раҳбари Сурия Ҳофиз Асад бар ӯҳда дошт ва шӯришчиён умдатан аз гурӯҳҳои исломгаро ба вижа ихвониҳо буданд [19, 243-244].

Яке аз сабабҳои қангҳо ва хунрезии ахири кишвари Сурияро метавон ба таъсири ташкилоти ифротии «Ихвон-ул-муслимин» ба ин минтақа қаламдод кард. Чун ташкилоти террористии ба ном “Давлати исломии Ироқу Шом” бо ташкилоти ихвониҳо ҳампаймон буд.

Гарчанде кишвари Миср ҳаракати «Ихвон-ул-муслимин»-ро ташкилоти террористӣ эълон карда бошад ҳам, то ҳол қисме аз аҳолии ин кишвар шомили ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» мебошанд. Ва дар дигар кишварҳои арабӣ ин ташкилоти террористӣ аъзои худро дорад. Ин ҳаракат дар замони ҳукмронии Муҳаммад Мурсӣ, ки худ намояндаи ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» буд доманаи худро ба кишварҳои Осиёи Миёна, аз он ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон ба воситаи донишҷӯёни тоҷикӣ, ки дар Донишгоҳи ал-Азҳар таҳсили улумро хатм намуда ба кишвар баргаштанд, паҳн намуд. Аз ҷониби мақомоти қудратии Ҷумҳурии Тоҷикистон аксари аъзои ташкилоти террористии «Ихвон-ул-

муслимин»-и тоҷик дастгир гардида, ба ҷавобгарӣ кашида шуданд. Дар соли 2016 додгоҳҳои вилояти Суғд 20 нафар аз имомхатибони масоҷиди шимоли Тоҷикистонро барои узвият дар гурӯҳи дар Тоҷикистон мамнуи «Ихвон-ул-муслимин» ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашиданд [14]. Мақомоти дахлдори Тоҷикистон низ дар натиҷаи омӯхтани паҳлӯҳои гуногуни ин ҷунбиш ба хулосае омаданд, ки тамоми ин афрод донишомӯхтагони Донишгоҳи ал-Азҳари Миср ҳастанд, ки дар замони ҳузурашон дар ин кишвар ба гурӯҳи дар Тоҷикистон мамнуъшудаи «Ихвон-ул-муслимин» пайваستاанд. Додгоҳи Олии Тоҷикистон ҷаъолияти созмони мамнуӣ «Ихвон-ул-муслимин»-ро дар ин кишвар дар соли 2006 ба гумони ифротӣ буданаш мамнуъ эълон карда буд.

ТЭ «Ихвон-ул-муслимин», ки дар Миср эҷод ва ҷаъол шуда буд аз вуруд ба кишвари Сурия, талоши густурдари барои соҳиб шудани ҳукумат ва қудрат дар ин кишвар аз худ нишон дод. Ин ҷунбиш бо тавачҷуҳ ба гароишҳои мазҳабӣ ва эътиқодиаш ба суръат тавонист дар кишвари Сурия ҷойгоҳе муносиб барои худ ба даст оварад ва дар миёни кишрҳо ва гурӯҳҳои мухталифи мардумӣ ба хусус табақаи деҳотӣ аз нуфузи зиёд баҳраманд шавад ва ба воситаи ҳамин нуфуз тавонист дар масоил гуногуни сиёсӣ ва иҷтимоии кишвари Сурия ҳузур ва нақши ҷаъол дошта бошад.

Мақомоти қудратии кишвари Сурияро мебоҷад сариват ҷаъолияти ин ташкилоти террористиро дар марзу буми минтақаашон решақан кунанд, вагар на метавонад ин ташкилот бори дигар ба сари мардуми бегуноҳи сурӣ, ки аз хуну хок нав либосҳои худро афшонда истодаанд дубора дар гирдоби танишҳо бипечонад. Домана паҳн кардани ТЭ «Ихвон-ул-муслимин» ба минтақаи Осиё махсусан Тоҷикистон барои амният ва осудагии мардуми минтақа бисёр хатарафзо мебошад. Ҳама гуруҳҳои ифротӣ дар минтақа миёни ҳам ҳампаймониву ҳамкории пинҳоние доранд, ки дар ҳолати саривақт нағрифтани пеши роҳи ҷунин ҳаракатҳои тундрав авзои минтақа зери ташаннучҳои пай дар пай қарор

мегирад.

ПАЙНАВИШТ:

1. Боронӣ, Муҳаммадризо. Таърихи Императори Усмонӣ; Техрон: Маркази байналмилали тарҷума ва нашри Ал-Мустаъфӣ, 1393.
2. Дабирӣ, Муҳаммадризо. «Сурия як қарн дар як нигоҳ». Сайти дипломосии эронӣ, 1390.
3. Кессинчер (Henry Alfred Kissinger). Чи чойгоҳе барои Эрон дар “Назми ҷаҳонӣ” мутасаввир аст? ВВС форсӣ.
4. Миралӣ, Муҳаммадалӣ. Ҷолиши суннат ва мудерният дар Лубнон ва Сурия. Қум: Муассисаи Бӯстони китоб, 1391.
5. Мунир Баълбакӣ. Сайид Қутб. Донишномаи ал-Маврид (ба арабӣ), Бейрут: Дор-ул-Ъилм ли-л-малойин.
6. Муҳаммад Иброҳим ва дигарон. Ихвон-ул-муслимини Сурия. Тарҷумаи муассисаи мутолеоти андешасозони Нур. Техрон: Муассисаи мутолеоти андешасозони Нур, 1383.
7. Набавӣ, Сайид Абдуламир ва Сайид Алӣ Начот. Ҷараёншиносии гурӯҳҳои нави салафии Сурия бар асоси таҳлили гуфтумон». Фаслномаи пажӯҳишҳои сиёсии Ҷаҳони ислом, 1393.
8. Рамазонӣ, Фарзод. Баррасии таҳаввулоти Сурия. Техрон: Маркази мутолеоти Сулҳ, 1395.
9. Рӯйурон, Ҳусайн. «Нақши Ихвон-ул-муслимин дар таҳаввулоти ахири Сурия», Ҷамоиши миллии баррасии таҳаввулоти ахири Сурия (Аҳдоф ва ҷашмандози фарорӯ), 1391.
10. Сайид Қутб. Нишонаҳои роҳ. Тарҷумаи Маҳмуд Маҳмудӣ, Техрон: Интишороти Эҳсон, 1378.
11. Такфириҳо. Таърихи сиёсӣ ва табори фарҳангӣ. ВВС форсӣ.
12. Briynjar, Lia (1998). «The society of the Muslim brothers in Egypt», (The ris of an islamic mass movement, pp 192-194). Foreward by Jamal al-Banna. Ithaca press, garent publishing limited. Printed in lebanon.

13. <http://makhaterltakfir.com/fa/Article/View>
14. <https://parstoday.com/tg/news/tajikistan-i23533>
15. Rousseau, Eliott. «The construction of ethnoreligious identity groups in Syria: Loyalties and tensions in the Syrian civil war», in bsu honors program theses and projects, item 66. retrieved from: http://vc.bridgew.edu/honors_proj/66, 2014.
16. Sambanis, Nicholas, and Moses, Shayo (2013). “Social identification and ethnic conflict” American political science, Review 107.
17. Starr, Stephen. “Revolt in Syria eye-witness to the uprising. New York: Columbia up, 2012.
18. <http://nabzifayzobod.tj/index.php/vokunish/1107-nit-yak-shokhai-ikhvon-ul-muslimin>
19. Robin Wright. Dreams and Shadows: the Future of the Middle East. (Рӯёҳо ва сояҳо: ояндаи Ховари Миёна) Penguin. 2008, pages 243-244

ЗИЁЕВ СУБХИДДИН НАСРИЕВИЧ

кандидат филологических наук, заведующий отделом среднего Ближнего и Ближнего Востока ИИПСАЕ НАНТ. Адрес: 734025, Республика Таджикистан, г. Душанбе, проспект Рудаки, 33. Тел.: +992 92-704-09-08; E-mail: rakesh-23@mail.ru.

РОЛЬ ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ «ИХВАН-УЛ-МУСЛИМИН» В НЕСТАБИЛЬНОСТИ СИТУАЦИИ В СИРИИ

В данной статье анализируется и обсуждается роль террористической организации «Ихван-уль-Муслимин» в политической нестабильности, напряженности, конфликтах и уничтожении национальных ценностей арабской страны Сирии. С начала сирийского кризиса в 2011 году различные оппозиционные группировки в этой стране воюют на стороне центрального правительства Сирии. Одной из таких группировок, которая уже много лет находится в противоречии с сирийским правительством, является террористическая организация «Ихван-уль-Муслимин».

Это террористическая организация смогла за десятилетие дестабилизировать эту арабскую страну и уничтожить исторические памятники, культуру, цивилизацию и свободу в этой стране под воздействием внешних факторов, то есть стран-сверхдержав. Основная причина конфликтов в Сирии – захват некоторыми европейскими странами нефтегазовых интересов этой страны.

Ключевые слова: Ближний Восток, Сирия, «Братья-мусульмане», конфликт, политическая нестабильность, влияние, террористические

группировки, беспорядки, партия Баас, арабские страны.

ZIYOEV SUBHIDDIN NASRIEVICH

candidate of philological sciences, head of the Middle and Near East department of the ISPAEC NAST. Address: 734025, Republic of Tajikistan, sh. Dushanbe, Rudaki Avenue, 33. Tel.: +992 92-704-09-08; E-mail: rakesh-23@mail.ru

THE ROLE OF THE TERRORIST ORGANIZATION "IKHWAN-UL-MUSLIMIN" IN destabilizing of SYRIA

In this article, the role of the terrorist organization "Ikhwan-ul-Muslimin" in political instability, tensions, conflicts and the elimination of national values of the Arab country of Syria is analyzed and discussed. Since the start of the Syrian crisis in 2011, various opposition groups have been fighting alongside the Syrian central government. One of these groups, which has been at odds with the Syrian government for years, is the terrorist organization named "Ikhwan-ul-Muslimeen".

The terrorist organization was able to destabilize Syrian Arab country within a decade and destroy historical monuments, culture, civilization and freedom in this country with the influence of external factors including world powerful countries. The main reason for the conflicts in Syria is the grab of nation's main resources such as oil and gas by some European countries.

Keywords: Middle East, Syria, Muslim Brotherhood, conflict, political instability, influence, terrorist groups, instability, Baath party, Arab states.